

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Horizon Jeugdzorg, locatie Rijnhove in Alphen aan den Rijn

Toezicht JeugdzorgPlus

Rapport Rijnhove in Alphen aan den Rijn

De hulpaanbieder aan het woord

Op deze punten uit het rapport zijn we trots:

- De meeste jeugdigen, ouders en verwijzers vinden de hulp passend en zijn positief over de expertise rondom loverboyproblematiek, structuur op de groep en nabijheid van de medewerkers.
- De samenwerking met school en het scholingsaanbod.
- We houden contact met de school van herkomst zodat we zorgen voor continuïteit van onderwijs.
- We geven jeugdigen een warm welkom.
- Het lukt ons steeds beter om de-escalerend te handelen door het gedachtegoed te verspreiden, door beschikbaarheid en de betrokkenheid van de GW'ers, de trainingen in de-escalerend handelen en de groepsverkleining.

Met deze punten uit het rapport gaan we aan de slag:

- Aandacht voor activiteiten op de groep en passend alternatief programma voor jeugdigen die nog geen onderwijs op school kunnen volgen, o.a. door de inzet van een coach vanuit school.
- Het informeren van jeugdigen over welke VBM-en ingezet mogen worden bij hen.
- Inzet op zoveel mogelijk stabiliteit en vaste gezichten op de groep. Dit o.a. door het sturen op afbouw PNIL en PNIL die ingezet wordt laten bestaan uit een vaste poule.
- De volledige registratie en evaluatie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.
- Het bespreken en evalueren van het signaleringsplan na elk incident.

Dit hebben wij nodig om te kunnen verbeteren:

Wij hebben behoefte aan een overleg met inspectie zorg én inspectie onderwijs om te komen tot werkbare afspraken als het gaat over veiligheidsrisico's binnen een onderwijs gebouw. Ervan uitgaande dat wij het onderwijs ook aan JZ+ doelgroep willen geven binnen de reguliere omgeving van onderwijs. Dus in het zelfde gebouw.

Conclusie van de inspectie

De inspectie concludeert dat Rijnhove zich inspant om jeugdigen passende zorg te bieden en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen verder te verbeteren. Binnen Rijnhove leeft breed het willen leren en verbeteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. De inspectie concludeert dat het Rijnhove goed lukt om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen door de-escalerend en vanuit de relatie te werken en door op maat alternatieven in te zetten.

Rijnhove voldoet op een beperkt aantal onderdelen niet aan de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen. De inspectie vraagt om een verbeterplan op de punten waar binnen Rijnhove verbetering nodig is. Daar waar de samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is om verbetering te realiseren, wordt van alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid verwacht om te komen tot een passende oplossing geredeneerd vanuit het belang van de jongeren.

---

1 Inleiding

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voert toezicht uit naar de ombouw van de JeugdzorgPlus. Als onderdeel van dit toezicht voerde de inspectie in november 2023 toezicht uit bij Rijnhove in Alphen aan den Rijn. In dit rapport staan de uitkomsten van dit toezicht.

Aanleiding: Verbetering is nodig in JeugdzorgPlus voorzieningen

De aanleiding voor het toezicht is de snelle afname van het aantal plaatsingen van jongeren in de gesloten jeugdhulp. De inspectie maakt zich zorgen dat, tijdens maar ook na de ombouw van de JeugdzorgPlus, jeugdigen en gezinnen die complexe problemen hebben, niet tijdig passende hulp (van voldoende kwaliteit) krijgen. Meer informatie over de ombouw JeugdzorgPlus en de aanleiding van het toezicht staat nader beschreven in een [toelichting](#) die de inspectie op haar website publiceerde.

Om te bepalen waar het toezicht van de inspectie zich precies op moest richten, voerde de inspectie begin 2023 een eerste verkennend toezicht uit. Zo spraken inspecteurs met 81 jongeren over hun ervaringen met de hulp die zij ontvingen. In deze [publicatie](#) van juli 2023 staan de eerste bevindingen van de inspectie en ook waar de inspectie zich het meeste zorgen om maakt. De inspectie vindt namelijk dat verbetering binnen de JeugdzorgPlus nodig is. In het bijzonder als het gaat om toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen. Uit de gesprekken met jongeren blijkt dat vrijheidsbeperkende maatregelen nog té veel worden toegepast. Andere aandachtspunten zijn het voorkomen van overplaatsingen, de tijdigheid en beschikbaarheid van passende hulp en het organiseren van passend onderwijs/dagbesteding gedurende het verblijf van jongeren in de JeugdzorgPlus.

Door toezichtbezoeken uit te voeren bij alle JeugdzorgPlus instellingen maakt de inspectie inzichtelijk in hoeverre de instellingen op dit moment voldoen aan de veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, en waar de meeste prioriteiten liggen in het verbeteren van de kwaliteit. De veldnormen zijn, vooruitlopend op het in werking treden van de wet rechtspositie gesloten jeugdhulp, door de sector opgesteld en zij hebben zich aan de toepassing hiervan met ingang van 1 juli 2023 gecommitteerd. De inspectie wil instellingen stimuleren om hun eigen veldnormen te hanteren en ontwikkelingen in het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen bevorderen en versnellen. Daarnaast haalt de inspectie tijdens het toezicht informatie op over interne en externe factoren die het toepassen van de veldnormen en het bieden van tijdige en passende hulp en onderwijs/dagbesteding bevorderen of belemmeren, zowel op niveau van de instelling als op regionaal en landelijk niveau.

Nadat de inspectie de vijftien toezichtonderzoeken heeft uitgevoerd bij alle locaties van de JeugdzorgPlus instellingen, stelt zij een overkoepelende rapportage op. Doel hiervan is om rode draden en externe factoren die de ontwikkelingen in de af- en ombouw van de gesloten jeugdzorg

en het terugdringen van vrijheidsbeperking belemmeren te adresseren bij stakeholders op regionaal en landelijk niveau.

Opzet van het onderzoek

Voor het toezicht hanteert de inspectie vijf thema's:

1. Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
2. Preventie van vrijheidsbeperking
3. Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
4. Evaluatie en reflectie
5. Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Voor thema 1 maakt de inspectie gebruik van de thema's 'uitvoering hulp' en 'uitvoering doorlopend & geïntegreerd dagprogramma' uit het Kwaliteitskader JeugdzorgPlus 2.0, maart 2019.

- o [Kwaliteitskader-JeugdzorgPlus-2.0.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

Daarnaast maakt de inspectie voor dit thema gebruik van de definitie van passende hulp zoals gehanteerd vanuit het programma passende hulp.

- o [Toezicht op passende jeugdhulp | Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd \(igj.nl\)](#)

Voor de thema's 2 t/m 5 maakt de inspectie gebruik van de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen, oktober 2022

- o [JEU-Veldnormen-okt2022-2.pdf \(jeugdzorgnederland.nl\)](#)

De inspectie gebruikt voor dit toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen wordt met elkaar vergeleken en gewogen. De bronnen die de inspectie voor dit toezicht gebruikt zijn terug te vinden in de bijlage.

De ombouw van JZ+ in regio Zuid West

De vijf jeugdhulpregio's in de regio Zuid West hebben in juni 2021 een bovenregionaal plan 'af- en ombouw gesloten jeugdhulp' opgesteld. De regio heeft samen met de aanbieders Horizon (iHUB) en Schakenbosch en gecertificeerde instellingen (GI) intensief samengewerkt om via het bovenregionaal plan invulling te geven aan de ambities van Zuid West:

- de afbouw van de gesloten bedden naar 100 in 2024;
- de ontwikkeling van verschillende alternatieven om geslotenheid te voorkomen;
- meer kleinschaligere voorzieningen.

In februari 2023 heeft de regio op verzoek van de VNG en het ministerie van VWS een eerste actualisatie van het plan opgeleverd, dat verder halfjaarlijks geactualiseerd wordt. In het plan wordt verwezen naar uitgangspunten die zijn vastgelegd in het normenkader Zuid West (2022). Een van deze uitgangspunten is 'Geen kind het landsdeel uit; zorg binnen landsdeel organiseren'. Het aantal jongeren met herkomst uit de regio Zuid West dat op 1 januari 2023 was geplaatst bij een JeugdzorgPlus-instelling bedroeg 135. Met dit aantal wordt gerekend bij het uitwerken van het

toekomstscenario van locaties en de capaciteit van bedden. De uitgangspunten in de actualisatie van het bovenregionale plan van Zuid West zijn als volgt:

- Hybride werken: makkelijker schakelen tussen maatregelen die mogelijk zijn in de gesloten en open jeugdhulp;
- Flexibel werken: geslotenheid meer als onderdeel van een integraal traject;
- 1 of 2 locaties JeugdzorgPlus met onderwijsorganisatie als leidend principe;
- Het aantal jongeren van 12-min dat gesloten is geplaatst, terugdringen naar nul. Daarbij omvorming naar open groepen voor jongeren van 12-min in 2023;
- Maximum capaciteit van 90 bedden JeugdzorgPlus in en voor jongeren uit Zuid West;
- Ambitie om de maximum capaciteit van JeugdzorgPlus-bedden verder terug te dringen naar 54 bedden, aangevuld met hybride bedden, per 1 januari 2025.

Naast het bovenregionale plan loopt gelijktijdig een traject waarbij het Ministerie van VWS en de Jeugdautoriteit betrokken zijn. Als onderdeel daarvan hebben beide aanbieders in de regio Zuid West medio 2023 een continuïteitsplan opgeleverd waaruit blijkt hoe zij invulling willen en kunnen geven aan de toekomstige jeugdhulp in het landsdeel. Eind oktober 2023 heeft de regio een tweede actualisatie van het regionaal plan aangeleverd. Op deze plannen heeft op het moment van opstellen van het inspectierapport nog geen besluitvorming plaatsgevonden.

Beschrijving locatie Rijnhove

Horizon Jeugdzorg is een werkmaatschappij van iHUB en is een jeugdzorgaanbieder die open en gesloten jeugdzorg (JeugdzorgPlus), speciaal onderwijs en pleegzorg biedt vanuit verschillende locaties. Daarnaast biedt Horizon ambulante zorg: persoonlijke zorg op school, thuis of ergens anders. Ook heeft Horizon een academie, waar trainingen aan medewerkers worden gegeven.

Rijnhove is één van de JeugdzorgPlus-locaties van Horizon Jeugdzorg. Rijnhove staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 47980885. Rijnhove ligt in een woonwijk in het Zuid-Hollandse Alphen aan den Rijn en biedt specialistische hulp aan jeugdigen met complexe ontwikkelings-, leer-, en/of gedragsproblemen van zes tot achttien jaar. Op het terrein zijn open en gesloten groepen, enkele gezinsbehandelingsplekken en een interne school (Rijnstroom College) gevestigd. Daarnaast vallen het ambulante team Marathon, Gezin Totaal en de acht studio's in Den Haag ook onder de verantwoordelijkheid van Rijnhove. In de studio's in Den Haag kunnen jeugdigen met een machtiging gesloten jeugdhulp individuele begeleiding krijgen. In dit toezicht richt de inspectie zich op de gesloten groepen en de studio's in Den Haag.

De twee gesloten groepen beschikken ieder over een keuken, een woonkamer en acht slaapkamers. De groepen hebben gemiddeld een groepsgrootte van zes jeugdigen in de leeftijd van twaalf tot achttien jaar. Incidenteel bestaat de mogelijkheid om acht jeugdigen per groep op te nemen. De ene groep is gespecialiseerd in problematiek van meiden die slachtoffer zijn of dreigen te worden van (seksuele) uitbuiting en/of schadelijke afhankelijkheidsrelaties, op de andere groep verblijft een gemengde doelgroep met complexe problematiek op het gebied van gedrag en ontwikkeling. Jeugdigen verblijven gemiddeld zes à acht maanden op de gesloten groepen. De

meeste jeugdigen in Den Haag zijn zestien jaar of ouder en beschikken over een eigen studio die is voorzien van een zit- en slaapgedeelte, keukenblok, douche en toilet. De acht studio's zijn gevestigd in één gebouw. De jeugdigen in de studio's verblijven daar gemiddeld twee jaar. Op het moment van toezicht (november 2023) zijn alle JeugdzorgPlus-plekken volledig bezet.

Op de groepen werken pedagogisch medewerkers met een mbo-4 diploma (in opleiding) of hbo-diploma met en zonder SKJ-registratie. Aan iedere groep is een gedragswetenschapper verbonden. Samen met de gezinsbegeleiders, trajectbegeleiders en een verpleegkundige vormen zij het (multidisciplinaire) team en wordt er (vak)therapie ingezet. Rijnhove wordt aangestuurd door een duaal team, bestaande uit een locatiemanager en een manager behandelingen. Rijnhove heeft de afgelopen periode veel wisselingen in het managementteam gehad.

In de afgelopen jaren is Rijnhove teruggegaan van 70 naar 42 residentiële plekken en zijn de gesloten groepen verkleind van negen naar zes jeugdigen. In de toekomst wil Rijnhove dat jeugdigen en hun gezinnen zo ambulant mogelijk geholpen kunnen worden, waarbij de dagbesteding, het onderwijs en de behandeling centraal worden gesteld. Tevens wil Rijnhove toewerken naar één gesloten groep, vier hybride groepen waar jeugdigen met en zonder machtiging gesloten jeugdhulp kunnen verblijven, twaalf open plekken (momenteel Trainingshuis), zeven studio's gekoppeld aan de groepen, Gezin Totaal, Marathon, Studio's Den Haag en Rijnhove Ambulant (GGZ)

2 Conclusie

In dit hoofdstuk geeft de inspectie haar conclusies weer. Daarnaast wordt in dit hoofdstuk beschreven hoe het vervolg van het toezicht eruit zal zien.

Passende hulp

De inspectie concludeert dat de medewerkers van Rijnhove zich intensief inzetten om voor iedere jeugdige een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren, met name voor meiden die slachtoffer zijn of dreigen te worden van (seksuele) uitbuiting en/of schadelijke afhankelijkheidsrelaties. Daarnaast vindt de inspectie het positief dat Rijnhove contact onderhoudt met de school van herkomst om te zorgen voor continuïteit van onderwijs. Binnen het onderwijsaanbod, het tijdig opstarten van het schoolprogramma en de wachttijden voor CRT en EMDR zijn nog verbeteringen mogelijk. Jeugdigen worden veelal bij Rijnhove geplaatst terwijl het ontbreekt aan een verklarende analyse. Hierdoor kan de inspectie niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse. Bij het opnemen van jeugdigen met psychiatrische problematiek, is het nodig dat medewerkers zich voldoende toegerust en ondersteund voelen om met deze problematiek om te gaan. Ook het intensiveren van de samenwerking met de J-GGZ voor deze jeugdigen is een aandachtspunt. In de regio is een tekort aan (vervolg)plekken voor jeugdigen met complexe problematiek.

Terugdringen inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie concludeert dat medewerkers van Rijnhove zich inspannen om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen verder terug te dringen. Het lukt Rijnhove goed om de-escalierend en vanuit de relatie te werken, waardoor vastpakken en kamerplaatsingen met de deur op slot weinig of niet voorkomt. De inspectie heeft mooie voorbeelden gehoord van het de-escalierend werken en de betrokkenheid van de gedragswetenschappers bij het voorkomen van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Ook zet Rijnhove op maat alternatieven in om vrijheidsbeperking te voorkomen. De inspectie treft actuele signaleringsplannen in het dossier aan waarin deze alternatieven staan beschreven. De inspectie vindt het positief dat het willen leren en verbeteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen breed leeft binnen Rijnhove.

Ten aanzien van het juist toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen concludeert de inspectie dat deze grotendeels verlopen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies. Rijnhove voldoet op een beperkt aantal onderdelen niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen*. Het gaat om het generiek toepassen van de deursignalering, het fouilleren van jeugdigen na onbegeleid verlof en de telefooninname bij aankomst. Deze maatregelen worden in eerste instantie breed ingezet bij iedere jeugdige en pas daarna op maat afgebouwd. Ook het bespreken en evalueren van het signaleringsplan na ieder incident en de volledige registratie en evaluatie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen verdienen aandacht. Verder concludeert de inspectie dat jeugdigen beter moeten worden geïnformeerd over welke vrijheidsbeperkende maatregelen bij hen mogen worden ingezet.

Randvoorwaarden

De inspectie concludeert dat Rijnhove bij het kunnen bieden van passende zorg en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen ook afhankelijk is van externe factoren. De inspectie acht het dan ook van groot belang dat er snel duidelijkheid komt op het bovenregionaal plan van de regio Zuid West. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief een toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient. Verder vindt de inspectie dat moet worden geborgd dat alle diensten worden gevuld en dat de groepsgrootte niet wordt overschreden.

Vervolg

In reactie op het conceptrapport heeft Rijnhove de inspectie laten weten dat zij aan de slag gaat met de genoemde verbeterpunten in het rapport. De inspectie verwacht dat Rijnhove de verbeterpunten vertaalt in een verbeterplan met concrete maatregelen, inclusief termijnen waarbinnen deze maatregelen geïmplementeerd zijn. Dit verbeterplan moet vóór 14 maart 2023 aan de inspectie worden verzonden. Het plan wordt getoetst op volledigheid, ambitie en realisme.

Waar de samenwerking met opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners nodig is in het kunnen voldoen aan de gestelde normen en het bewaken van voldoende beschikbaar passend hulpaanbod in de regio, verwacht de inspectie dat alle partijen een gedeelde verantwoordelijkheid voelen om te komen tot een passende oplossing gereedeneerd vanuit het belang van de jeugdigen.

De veldnormen bevatten de aankondiging dat deze regelmatig, op basis van de ervaringen, geëvalueerd worden. Gezien de geconstateerde overeenkomsten bij de JeugdzorgPlus instellingen in de registratie en evaluatie van vrijheidsbeperkende maatregelen, roept de inspectie Rijnhove op om, samen met de overige JeugdzorgPlus aanbieders, tenminste op deze thema's het gesprek te voeren over de ervaringen die zijn opgedaan bij het implementeren van de veldnormen en te bezien of bijstelling van de veldnormen nodig is. Dit met inachtneming van de vereisten die de Wet rechtspositie gesloten jeugdzorg aan de registratie stelt.

Tevens gaat de inspectie in gesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenten uit de regio Zuid West over de randvoorwaarden en de inspanningen die nodig zijn om te komen tot een kwalitatief en kwantitatief toereikend en passend hulpaanbod voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

Op basis van het verbeterplan en de uitkomst van het gesprek met de regio bepaalt de inspectie het vervolg op dit toezichttraject.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het toezicht gepresenteerd, zoals de inspectie deze aantrof op het moment van toezicht. De inspectie beschrijft per thema wat haar bevindingen zijn en licht deze toe. Ook heeft zij aandacht voor de factoren die op de thema's van invloed zijn en beschrijft deze onder de verschillende thema's.

Thema 1: Passende hulp en onderwijs/dagbesteding

Jongeren en hun ouders hebben recht op tijdig passende en ononderbroken hulp en onderwijs/dagbesteding. De inspectie beschrijft bij dit thema of het de organisatie lukt om dit te realiseren en welke factoren een rol spelen, indien dit niet lukt.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op het betreffende thema.

Thema	
1	Passende hulp en onderwijs/dagbesteding
De inspectie verwacht dat de instelling aan iedere jongere passende hulp en dagbesteding biedt die aansluit op het plan met een verklarende analyse. Tevens verwacht de inspectie dat de hulp bijdraagt aan het afwenden van de onveiligheid/ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige en dat het gezin deze hulp tijdig en ononderbroken ontvangt.	

Bevindingen van de inspectie

Verklarende analyse

De inspectie hoort van de gedragswetenschappers dat ze voorafgaand aan een plaatsing van een jeugdige altijd om een verklarende analyse vragen, maar deze nog nooit hebben ontvangen. Zij vertellen dat de verklarende analyse binnen verwijzende instanties waarschijnlijk nog niet goed is ingebed, dat verwijzers hier (nog) niet in zijn getraind of dat verwijzers geen tijd hebben gehad om een verklarende analyse op te stellen omdat ze net betrokken zijn bij de casus vanwege een voorlopige ondertoezichtstelling.

Uit de gesprekken met verwijzers blijkt dat de meeste verwijzers het begrip niet kennen, maar dat elementen uit de verklarende analyse wel terug te vinden zijn in het gezinsplan of in andere opgestelde documentatie. De gedragswetenschappers binnen Rijnhove geven aan nu getraind te worden in het opstellen van verklarende analyses. Voor de nieuw aangemelde jeugdigen die gebruikmaken van de studio's stelt Rijnhove sinds enkele maanden zelf een verklarende analyse op.

Passende hulp

De meeste jeugdigen, ouders en verwijzers geven bij de inspectie aan dat de hulp die de jeugdige ontvangt passend is, ook in vergelijking met de hulp die de jeugdige eerder heeft ontvangen. De jeugdigen verbleven doorgaans op verschillende andere open en gesloten groepen voordat zij bij Rijnhove kwamen. Vaak noemen verwijzers de uitgebreide expertise en behandelingsmogelijkheden rondom loverboyproblematiek, de structuur op de groep en de nabijheid van de medewerkers als positieve punten.

"Ik merk dat de plaatsing hier me goed doet, dat had ik niet verwacht." Jeugdige

Uit de gesprekken met gedragswetenschappers hoort de inspectie dat voorafgaand aan de plaatsing altijd grondig wordt gekeken naar de problematiek van de jeugdigen en of de groep past bij de betreffende jeugdige. De gedragswetenschappers geven aan niet aan elke aangemelde jeugdige passende hulp te kunnen bieden. Contra-indicaties zijn jeugdigen met een IQ onder de 75 en jeugdigen die ronselgedrag vertonen. Ook forensische problematiek kan een contra-indicatie zijn als de veiligheid van de groep hierdoor in het gedrang komt. Gedragswetenschappers vertellen dat suïcidale jeugdigen, in afstemming met de J-GGZ, wel opgenomen kunnen worden binnen Rijnhove. Desalniettemin vraagt dit dan om extra alertheid van het team. De inspectie hoort van pedagogisch medewerkers dat jeugdigen met onderliggende psychiatrische problematiek, zoals suïcidaliteit of schizofrenie, binnen Rijnhove niet afdoende behandeld kunnen worden. Pedagogisch medewerkers geven aan dat het binnen Rijnhove aan deze specialistische psychiatrische expertise en therapieën ontbreekt en merken dat deze jeugdigen soms meer hulp nodig hebben dan zij kunnen bieden.

Uit de gesprekken met de gedragswetenschappers en de pedagogisch medewerkers maakt de inspectie op dat er via de Opvoedpoli of rechtstreeks vanuit Rijnhove een groot therapie- en behandelaanbod ingezet kan worden. Dit aanbod kan veelal direct starten, zoals dramatherapie, paardentherapie en cognitieve gedragstherapie. Alleen voor Creatieve therapie (CRT) en EMDR zijn wegens personele omstandigheden wachtlijsten.

Integraal dagprogramma

Uit de gesprekken met medewerkers hoort de inspectie dat Rijnhove zich inspant om in samenwerking met de school een passend programma voor alle jeugdigen op te zetten. Daarbij vertelt het management dat het bevorderlijk is dat de intake in gezamenlijkheid met de docenten plaatsvindt. Bij het opstellen van het dagprogramma wordt rekening gehouden met de interesses, krachten en kwaliteiten van de jeugdigen. De inspectie hoort van pedagogisch medewerkers dat er een uitgebreid aanbod is van activiteiten, zoals sport, theater, koken, tuinieren of creatief. Ook stimuleren medewerkers jeugdigen om activiteiten buiten Rijnhove te ondernemen, zoals werk of stage. Desalniettemin geven pedagogisch medewerkers aan dat ze de jeugdigen meer activiteiten op de groep zouden willen bieden zoals therapie in spelvorm, maar dat het budget hier niet altijd toereikend voor is.

Om het onderwijstraject voort te kunnen zetten, nemen docenten van de interne school contact op met de school van herkomst voor boeken en huiswerk. Ook is er vanuit school een coach beschikbaar die jeugdigen begeleidt in hun loopbaan. Zo nam de coach bijvoorbeeld een jeugdige mee metselen omdat de jeugdige zich wilde oriënteren op de opleiding tot metselaar. Volgens een pedagogisch medewerker zou de coach vaker ingezet mogen worden. Verder hoort de inspectie van de gedragswetenschappers dat niet alle vakken voor havo, vwo of het mbo geboden kunnen worden op de interne school.

De gesloten groepen gaan apart van elkaar naar de interne school op het terrein. De inspectie hoort verschillende geluiden omtrent de samenwerking met het onderwijs. De pedagogisch medewerkers van de meidengroep zijn erg tevreden over de samenwerking met de school. De docenten komen dagelijks op de groep voor een mondelinge overdracht en om de meiden 's ochtends op te halen en 's middags weer terug te brengen na afloop van de lesdag.

De pedagogisch medewerkers van de gemengde groep ervaren de samenwerking met school als moeizamer. De medewerkers vertellen dat het dagprogramma op school beter moet worden ondersteund. Jeugdigen worden tijdens schooltijd vaak teruggestuurd naar de groep omdat ze bijvoorbeeld agressief gedrag tonen. Vaak kunnen pedagogisch medewerkers de jeugdigen die op de groep achterblijven geen passend alternatief programma aanbieden.

Het management van Rijnhove erkent dat de veiligheid op school niet altijd gegarandeerd kan worden. Hierbij geven ze aan dat sommige jeugdigen beter niet bij elkaar in de klas kunnen zitten. Een ander knelpunt waar beide groepen mee te maken hebben, is dat jeugdigen bij aankomst soms lang moeten wachten voordat zij op school kunnen starten. De inspectie hoort dat de wachttijd in sommige gevallen is opgelopen tot drie weken. De vertraging heeft met name te maken met het verkrijgen van toestemming van gezaghebbenden om informatie van de school van herkomst op te vragen.

Tijdig en ononderbroken hulp

De inspectie hoort uit de gesprekken met jeugdigen, ouders en medewerkers dat sommige jeugdigen vanuit andere Jeugdzorgpluslocaties zijn overgeplaatst naar de gesloten jeugdzorg in Rijnhove. Reden hiervoor is dat de jeugdige gebaat is bij meer specialistische hulp, met name op het gebied van (seksuele) uitbuiting en/of schadelijke afhankelijkheidsrelaties, en dat er ten tijde van de (spoed)plaatsing nog geen plek beschikbaar was binnen Rijnhove. Rijnhove geeft aan deze extra overplaatsing ingewikkeld en zorgelijk te vinden.

Medewerkers vertellen te begrijpen waarom de JeugdzorgPlus wordt afgebouwd, anderzijds zien ze steeds vaker dat jeugdigen met een gesloten machtiging buitenregionaal worden (over)geplaatst door een tekort aan plekken. Verder vertellen verwijzers en medewerkers dat het vinden van regionale vervolgplekken voor jeugdigen met multiproblematiek uitdagend is. Hierbij speelt mee dat mogelijke vervolgplekken vaak terughoudend zijn in het aannemen van jeugdigen uit de JeugdzorgPlus en er sprake is van lange wachtlijsten. Tevens is de doorstroom naar de J-GGZ lastig door het ontbreken van motivatie voor behandeling bij de jeugdigen.

Conclusie en verbeterpunten

De inspectie is positief over de manier waarop Rijnhove erin slaagt om voor jeugdigen een passend en integraal dagprogramma en passende hulp te organiseren, met name voor meiden die slachtoffer zijn of dreigen te worden van (seksuele) uitbuiting en/of schadelijke afhankelijkheidsrelaties. Daarnaast vindt de inspectie het positief dat Rijnhove contact onderhoudt met de school van herkomst om te zorgen voor continuïteit van onderwijs. De inspectie kan niet beoordelen in hoeverre de hulp aansluit op de verklarende analyse, omdat deze voor de jeugdigen ontbreekt.

De inspectie concludeert daarnaast dat op de volgende knelpunten bij Rijnhove verbetering nodig is om een passend dagprogramma daadwerkelijk uit te voeren:

- Het tijdig opstarten van het schoolprogramma zodat de jeugdige zo snel mogelijk zijn/haar onderwijstraject kan hervatten.
- De aansluiting van het onderwijs op de jeugdigen en het onderwijsaanbod op de school.
- De wachttijden voor Creatieve therapie (CRT) en EMDR.
- Indien suïcidaliteit geen contra-indicatie is voor opname van een jeugdige bij Rijnhove, is het nodig dat medewerkers zich voldoende toegerust en ondersteund voelen om met deze problematiek om te gaan.

De inspectie ziet verder de volgende verbeterpunten voor Rijnhove in samenwerking met de opdrachtgevende gemeenten en ketenpartners:

- Het ontbreken van een verklarende analyse voorafgaand aan de plaatsing.
- Het voorkomen van een extra overplaatsing vanuit een andere JeugdzorgPlus-instelling.
- Intensiveren van de samenwerking met de J-GGZ voor jeugdigen met onderliggende psychiatrische problematiek.
- Een tekort aan (vervolg)plekken voor jeugdigen met complexe problematiek.

Thema 2: Preventie van vrijheidsbeperking

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder doet om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen, waarbij het belangrijk is dat preventie plaatsvindt voor, tijdens en na opname van jongeren in de JZ+.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
2	Preventie van vrijheidsbeperking
De inspectie verwacht dat de instelling al het mogelijke probeert om vrijheidsbeperking van een jongere te voorkomen door voorafgaand aan de plaatsing opties ter voorkoming van gedwongen plaatsing af te wegen en een jongere niet buiten kantoortijden op te nemen, m.u.v. acute crisis. Daarnaast verwacht de inspectie dat jeugdzorgwerkers met jongere en ouders signaleringsplannen opstellen en alternatieve interventies inzetten en deze opnemen in het hulpverleningsplan ter voorkoming van vrijheidsbeperking. Tot slot verwacht de inspectie dat jongeren bij binnenkomst geïnformeerd worden over de huisregels, klachtenregeling en vertrouwenspersoon.	

Bevindingen van de inspectie

Plaatsing

Gedragswetenschappers vertellen dat plaatsing van jeugdigen bij Rijnhove buiten kantoortijd de laatste tijd nog weinig voorkomt. Gedragswetenschappers geven aan dat zo'n plaatsing schadelijk kan zijn voor jeugdigen en dat ze hier met gecertificeerde instellingen over in gesprek zijn gegaan. Gecertificeerde instellingen zijn hier nu alerter op geworden. Een enkele keer besluit Rijnhove om jeugdigen toch buiten kantoortijd op te nemen, bijvoorbeeld als een jeugdige op het politiebureau verblijft.

De inspectie hoort dat niet iedere jeugdige betrokken is geweest bij het besluit tot een gesloten plaatsing bij Rijnhove. Sommige jeugdigen vertellen dat zij onverwacht zijn (door)geplaatst of over de plaatsing laat zijn geïnformeerd. Verwijzers en ouders noemen dat er op het moment van plaatsing geen andere optie was dan een gesloten plaatsing. Zij zijn van mening dat de specialistische zorg binnen Rijnhove bijdraagt aan het afwenden van de ontwikkelingsbedreiging van de jeugdige.

Informereren jeugdigen

Medewerkers van Rijnhove benoemen het belangrijk te vinden om de jeugdigen een warm welkom te geven. Dit doen ze door veel uitleg te geven over het verblijf en het dagprogramma op de groep, waar mogelijk nodigen ze hier ook de ouders voor uit.

Tevens ontvangen jeugdigen een welkomstpakket met basisbenodigdheden, zoals een tandenborstel, shampoo en slippers, en het welkomstboekje met uitgebreide informatie over de afspraken en regels op de groep, de klachtenregeling en vertrouwenspersoon. Uit de gesprekken met jeugdigen blijkt dat zij over het algemeen goed geïnformeerd zijn over de huisregels en informatie ontvangen hebben over de klachtenregeling en Jeugdstem. Jeugdigen benoemen daarbij dat deze informatie ook op de groepen hangt.

Signaleringsplan

De inspectie treft actuele signaleringsplannen in de dossiers aan. Van pedagogisch medewerkers hoort de inspectie dat de signaleringsplannen worden opgesteld door de mentor en de jeugdige, waar mogelijk betrekken zij ouders daarbij. Vaak wordt gebruikgemaakt van bestaande signaleringsplannen die gebruikt werden op vorige groepen. De gedragswetenschapper krijgt het signaleringsplan achteraf ter beoordeling. Pedagogisch medewerkers vertellen dat zij de signaleringsplannen evalueren met de jeugdige als iets niet werkt of na incidenten. Door het signaleringsplan vertellen medewerkers handvatten te krijgen hoe te handelen bij bepaalde situaties.

Alternatieve interventies voor vrijheidsbeperking

Van medewerkers hoort de inspectie dat ze hun best doen om de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen te voorkomen door de-escalerend te werken en veel te investeren in de relatie met de jeugdigen. Medewerkers geven aan dat het op het moment van toezicht beter lukt om de-escalerend te handelen dan dat dit in voorgaande jaren het geval was. Dit komt met name door de beschikbaarheid en de betrokkenheid van de gedragswetenschapper en de trainingen die medewerkers krijgen in de-escalerend werken, zo geven de medewerkers aan.

Gedragswetenschappers erkennen dat de teams goed de-escalerend werken en leggen uit dat de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen in de loop van de tijd stapsgewijs is afgebouwd, beginnend bij de zwaardere maatregelen zoals vastpakken en vasthouden.

"Het team waarin ik werk is heel sterk in het de-escalerend werken. We weten eigenlijk nu niet beter. Ook worden we soms geroepen om te ondersteunen in het de-escalerend werken op de open groepen." Medewerker

Pedagogisch medewerkers kunnen verscheidene interventies opnoemen die bij verschillende jeugdigen ingezet kunnen worden om escalaties te voorkomen. Een aantal voorbeelden zijn: buiten een rondje lopen, boksen, bakken of chocolademelk drinken. Tevens zijn er genoeg kindvriendelijke ruimtes op de groepen waar de jeugdigen naar toe kunnen om even tot rust te komen. Een ander voorbeeld dat de inspectie hoort, is dat een jeugdige geen urinecontrole hoeft te doen als een jeugdige open en eerlijk is over diens middelengebruik. Jeugdigen geven aan deze alternatieven te herkennen en vertellen dat ze ook zijn opgenomen in hun signaleringsplan.

Een pedagogisch medewerker geeft aan dat het in de praktijk niet altijd lukt om alternatieve interventies in te zetten. Zo zijn jeugdigen angstiger bij nieuwe gezichten en escaleert het in zulke situaties ook vaker.

De medewerkers en gedragswetenschappers vertellen dat in het startgesprek samen met de jeugdige, ouders, verwijzer en mentor besproken wordt welke vrijheidsbeperkende maatregelen in het perspectiefplan worden opgenomen. Het valt de inspectie op dat in de plannen bij de start enkele vrijheidsbeperkende maatregelen standaard worden opgenomen (zie thema 3). Maatregelen gaan uit het plan als het niet meer nodig is voor de jeugdige. Het merendeel van de jeugdigen die de inspectie heeft gesproken, vertelt niet precies te weten welke vrijheidsbeperkende maatregelen er bij hen toegepast mogen worden en weet niet wat er in hun perspectiefplan staat over de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.

"Ik weet niet welke vrijheidsbeperkende maatregelen bij mij gebruikt mogen worden. Ik zit toch gewoon gesloten, dan mogen ze toch alles gebruiken?" Jeugdige

Conclusie en verbeterpunten

De inspectie concludeert dat Rijnhove er met de ketenpartners in slaagt om het aantal plaatsingen buiten kantoortijden terug te dringen. Ook is de inspectie positief over het warme welkom dat jeugdigen krijgen bij opname en de alternatieven die Rijnhove inzet om vrijheidsbeperking te voorkomen. De inspectie treft actuele signaleringsplannen in het dossier aan waarin deze alternatieven staan beschreven.

De inspectie concludeert daarnaast dat op onderstaande punten verbetering nodig is:

- Jeugdigen beter informeren over welke vrijheidsbeperkende maatregelen ingezet mogen worden bij hen.

Thema 3: Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen

Het uitgangspunt bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen moet zijn: 'Nee, tenzij'. Dat is waar de inspectie in dit thema naar kijkt. De inspectie kijkt ook of de hulpaanbieder, als vrijheidsbeperkende maatregelen wel worden ingezet, voldoet aan bepaalde voorwaarden en of belangrijke rechtsbeginselen in acht worden genomen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
3	Uitvoering en toetsing van vrijheidsbeperkende maatregelen
De inspectie verwacht dat de instelling bij de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen uitgaat van het 'nee, tenzij' principe waarbij vrijheidsbeperking alleen wordt ingezet nadat alternatieven zijn geprobeerd, de toepassing multidisciplinair is afgewogen en proportioneel is. Ook verwacht de inspectie dat de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies verloopt.	

Bevindingen van de inspectie

Inzet vrijheidsbeperkende maatregelen

De medewerkers vertellen dat zij vrijheidsbeperkende maatregelen alleen inzetten als dit noodzakelijk is of passend bij de individuele behandeling van de jeugdige. De gedragswetenschappers bepalen op maat welke vrijheidsbeperkende maatregelen nodig zijn. Zij vinken deze aan in het registratiesysteem Medicore en geven hierbij een korte toelichting over waarom de maatregel nodig is. De inspectie ziet in de dossiers dat in sommige gevallen ook staat beschreven wat de jeugdigen moeten doen om de maatregel op te heffen.

Uit het gesprek met de medewerkers en uit de dossiers blijkt echter dat een aantal maatregelen altijd in het plan worden opgenomen en standaard worden ingezet bij opname, zoals het onderzoek aan lichaam, kleding en spullen van jeugdigen na onbegeleid verlof, de inzet van deurverklappers en de inname van de telefoon. Gedragswetenschappers erkennen de inzet van deze standaard maatregelen bij aankomst en verklaren dat het onderzoek aan lichaam, kleding en spullen is gewenst om het risico van gevaarlijke voorwerpen op de groepen te verkleinen en in verband met de groepsdruk die jeugdigen op elkaar uitoefenen. Wel leggen de gedragswetenschappers uit dat deze maatregelen kunnen worden afgebouwd indien dit niet (meer) nodig blijkt te zijn.

De inspectie hoort van medewerkers dat jeugdigen in de studio's toewerken naar zelfstandigheid. Het doel is om deze jeugdigen op een veilige manier te laten wennen aan de verantwoordelijkheden van zelfstandig wonen. Om die reden hebben de studio's een meer open karakter waarbij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen zeer beperkt is, zo geven medewerkers aan.

Zo gaat de voordeur enkel 's nachts na 22.00 uur op slot en hebben jeugdigen die verder in het begeleidingstraject zitten een eigen huissleutel. De standaard maatregelen in deze setting betreffen de inzet van een time-out naar een gesloten groep en het gebruik van deurverklikkers.

Uit de gesprekken met pedagogisch medewerkers hoort de inspectie dat de gedragswetenschappers altijd worden betrokken bij de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, ook als de maatregelen in het plan staan. Pedagogisch medewerkers proberen de gedragswetenschappers bij escalaties tijdig te betrekken, juist ook om mogelijke alternatieve interventies te verkennen. In noodsituaties worden gedragswetenschappers in de meeste gevallen achteraf geïnformeerd over het incident en welke vrijheidsbeperkende maatregel is toegepast.

Toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen

Het valt de inspectie op dat zowel medewerkers als jeugdigen weinig recente voorbeelden kunnen noemen van vasthouden en vastpakken, wat de indruk wekt dat deze maatregelen niet vaak meer worden ingezet. Volgens de medewerkers komt dit doordat zij vanaf de start van het verblijf van de jeugdigen bezig zijn met de-escalerend handelen en het inzetten van alternatieven. Bij de voorbeelden van vastpakken en vasthouden die door medewerkers werden genoemd, was sprake van acute onveiligheid en vond dit plaats vanuit het vierogenprincipe.

Een kamerplaatsing met de deur op slot komt volgens de medewerkers en de jeugdigen niet voor. Bij Rijnhove zijn geen vaste kamermomenten en in de nacht gaan de slaapkamerdeuren niet op slot, wel worden er voor alle jeugdigen deurverklikkers ingezet. Medewerkers vertellen dat jeugdigen hun slaapkamer van binnenuit op slot kunnen draaien en dat hier vaak gebruik van wordt gemaakt, bijvoorbeeld wanneer ze hun mobiel hebben of in de avond. Het komt regelmatig voor dat jeugdigen voor een 'time-out' naar de chill-kamer worden gestuurd om tot rust te komen of wanneer er sprake is van drugsgebruik, zo geven pedagogisch medewerkers aan.

Medewerkers vertellen dat dit veelal gebeurt op eigen verzoek of op vrijwillige basis, waarbij de deur niet op slot gaat. Tevens geven medewerkers aan na een time-out altijd langs te komen voor een contactmoment met de jeugdigen. In de chill-kamer op de meidengroep bevinden zich twee rode stoffen bankjes en een stoffen poef. Verder heeft deze kamer een dichte deur (zonder glas) en een raam. In de twee chill-kamers op de gemengde groep staat een PlayStation of een tennistafel. De deuren van de chill-kamers kunnen zowel van buitenaf als binnenuit geopend en op slot gedraaid worden. Verder hebben de groepen geen afzonderingsruimte.

Uit de voorbeelden die medewerkers en jeugdigen noemen, blijkt dat een controle aan lichaam en kleding altijd gebeurt vanuit het vierogenprincipe en door iemand van het gelijke geslacht. De inspectie hoort van medewerkers dat de jeugdigen het niet aan anderen vertellen als deze maatregel is afgebouwd. Dit doen zij om te voorkomen dat zij door andere jeugdigen worden gedwongen om spullen mee naar binnen te nemen.

Op de gesloten groepen worden bij binnenkomst de telefoons van de jeugdigen standaard ingenomen. Alle jeugdigen maken samen met hun mentor een social media-plan, met als doel stapsgewijs het telefoongebruik weer op te bouwen. Zo vertelt een jeugdige aan de inspectie dat de opbouw van het telefoongebruik vaak na 2 à 3 maanden begint.

Tot slot staat urinecontrole (UC) en het doorzoeken van kamers bij alle jeugdigen in het perspectiefplan, zo vertellen pedagogisch medewerkers. Medewerkers geven aan dat het uitvoeren van een UC wel maatwerk is. Zo vinden zij een UC geen meerwaarde hebben als al duidelijk is dat een jeugdige geblowd heeft en dit toegeeft, maar wel nuttig om zicht te krijgen op wat er wordt gebruikt.

Conclusie en verbeterpunten

De inspectie concludeert dat Rijnhove er goed in slaagt om de-escalerend en vanuit de relatie te werken, waardoor vastpakken en plaatsingen met de deur op slot weinig of niet voorkomt. De inspectie heeft mooie voorbeelden gehoord van de-escalerend werken en de betrokkenheid van de gedragswetenschappers bij het voorkomen van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Ook zet Rijnhove op maat alternatieven in om vrijheidsbeperking te voorkomen. Ten aanzien van het juist toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen concludeert de inspectie dat deze grotendeels verlopen overeenkomstig de daar bijbehorende instructies.

De inspectie concludeert daarnaast dat Rijnhove op het onderstaande punt nog niet aan de *Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen* voldoet en dus verbetering nodig is:

- In de perspectiefplannen vrijheidsbeperkende maatregelen minimaal inzetten en indien nodig uitbreiden (opbouwen vrijheidsbeperking in plaats van afbouwen van het brede aantal vrijheidsbeperkende maatregelen om daarna vrijheden te kunnen verwerven). Dus het leveren van maatwerk in plaats van het generiek toepassen van vrijheidsbeperkende maatregelen bij opname, zoals de standaard deursignalering, het standaard fouilleren van jeugdigen na onbegeleid verlof en de standaard telefooninname.

Thema 4: Evaluatie en reflectie

In dit thema kijkt de inspectie naar wat de hulpaanbieder en de medewerkers doen om op passende wijze te leren van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen, om dit uiteindelijk af te kunnen laten nemen.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
4	Evaluatie en reflectie
De inspectie verwacht dat er na inzet van een vrijheidsbeperkende maatregel altijd een evaluatie plaatsvindt met jongere, ouders/verzorgers en medewerkers om van te leren en ter vermindering van stress en trauma. Ook verwacht de inspectie dat het signaleringsplan na iedere incident met de jongere wordt besproken en geëvalueerd. Tot slot verwacht de inspectie dat de instelling het inzetten van alle vrijheidsbeperkende maatregelen registreert en analyseert op zowel jongere-, team- als organisatieniveau om op de inzet en het beleid van vrijheidsbeperking te kunnen reflecteren en deze (verder) terug te dringen.	

Bevindingen van de inspectie

Evalueren van vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie hoort van de medewerkers dat incidenten altijd worden nabesproken met de jeugdige, de betrokken medewerkers en in het team. Ouders en verwijzers worden achteraf over incidenten die hebben plaatsgevonden geïnformeerd, zo vertellen pedagogisch medewerkers. Medewerkers vertellen dat zij niet iedere vrijheidsbeperkende maatregel evalueren, zo wordt fouilleren niet na iedere inzet geëvalueerd. Medewerkers geven aan dat het signaleringsplan na ieder incident geëvalueerd moet worden, maar dat dit in de praktijk niet altijd gebeurt. De inspectie treft in de dossiers vrijwel geen ingevulde evaluatieverslagen aan. Het management geeft aan dat de evaluaties in de dagrapportages staan.

De incidenten en inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen worden tweewekelijks in een teamvergadering besproken. Samen met de gedragswetenschappers wordt besproken wat de aanleiding was, hoe er is ingegrepen, wat ze anders hadden kunnen doen en wat het vervolg wordt. Hierbij wordt ook stilgestaan bij de veiligheid op de groepen. De inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen wordt daarnaast per jeugdige bij de drie maandelijke besprekingen van de perspectiefplannen geëvalueerd. De gedragswetenschappers geven aan dat het ook voorkomt dat de inzet van maatregelen buiten deze besprekingen wordt afgebouwd. Zo kan onderzoek aan kleding bijvoorbeeld na afstemming met de gedragswetenschapper ook tussentijds uit het plan worden gehaald wanneer de jeugdige nooit gevaarlijke voorwerpen mee naar binnen neemt.

Registratie en analyse vrijheidsbeperkende maatregelen

De inspectie hoort uit het gesprek met het management dat de afspraken rondom registratie iHUB-breed zijn vastgelegd. In het registratiesysteem Medicores is een formulier dat medewerkers invullen na een incident, in dit formulier kunnen ook vrijheidsbeperkende maatregelen worden geregistreerd. De inspectie hoort van medewerkers dat het invullen van een formulier veel tijd kost, zeker als je volledig wilt zijn. Tevens hoort de inspectie van pedagogisch medewerkers dat de standaard maatregelen zoals fouilleren na onbegeleid verlof niet altijd worden geregistreerd.

Het management geeft aan dat de afdelingscoördinator de cijfers uit de incidentenregistratie sinds kort maandelijks bespreekt met de gedragswetenschappers. Tijdens dit overleg wordt er gekeken naar opvallende patronen op de groepen, hoe deze trends te verklaren zijn en welke verbetermaatregelen ingezet kunnen worden. Het management wil de data uit de incidentenregistratie binnenkort ook gaan bespreken tijdens de overleggen met de medewerkers van de groepen.

“Een trend die we recentelijk hebben geconstateerd, is dat incidenten met name ‘s avonds plaatsvinden. We zijn nu aan het onderzoeken waardoor dit komt. Hierbij is het bijvoorbeeld interessant om te onderzoeken of dit veelal komt door verveling en of de incidenten persoonsgebonden zijn. Op basis van de analyse kunnen we vervolgens verbetermaatregelen treffen zoals het organiseren van extra activiteiten in de avond of ervoor zorgen dat de jeugdigen die het vaakst betrokken zijn bij de incidenten meer begeleiding krijgen.” Management

Het management noemt dat het maandelijkse veiligheidsoverleg (VBM-commissie) recent van start is gegaan. Hierin worden verscheidene onderwerpen rondom veiligheid behandeld, zoals medewerkersveiligheid, veiligheid op het terrein, brandveiligheid en inzet en trends in vrijheidsbeperkende maatregelen. Verder worden hierin ook de kwartaalrapportages besproken. De taak van de VBM-commissie is om te signaleren, analyseren en agenderen.

Wederzijdse consultatie

Medewerkers van Rijnhove vertellen deel te nemen aan ‘Ik laat je niet alleen’. Op het moment van toezicht staat de wederzijdse consultatie door een andere Jeugdzorgplusvoorziening begin december gepland. Ook vertelt het management dat bij Rijnhove recent door iHUB een interne audit is uitgevoerd. De start op de interne school kwam hieruit als aandachtspunt voor de gesloten groepen.

Conclusie en verbeterpunten

De inspectie vindt het positief dat het willen leren en verbeteren op de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen breed leeft binnen Rijnhove. De inspectie ziet dat de evaluatie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen plaatsvindt op casus- en overstijgend niveau. De inspectie vindt het positief dat de verzamelde data wordt ingezet om patronen te herkennen en om praktische verbetermaatregelen te kunnen formuleren.

De inspectie concludeert daarnaast dat Rijnhove op de volgende punten niet aan de Veldnormen terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen voldoet en dus verbetering nodig is:

- Het bespreken en evalueren van het signaleringsplan met de jeugdige na ieder incident.
- De volledige registratie en evaluatie van de toepassing van vrijheidsbeperkende maatregelen.

Thema 5: Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie

Het is belangrijk dat het bestuur van de hulpaanbieder zorgt voor de randvoorwaarden waaronder medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen. In dit thema kijkt de inspectie hiernaar.

Onderstaand leest u de bevindingen van de inspectie, wat hierin opvalt en welke factoren van invloed zijn op dit thema.

Thema	
5	Bestuurlijke organisatie en cultuur van team en organisatie
De inspectie verwacht dat de directie leiderschap en urgentie toont gericht op voortdurende verbetering en het creëren van voorwaarden waaronder scholing, stabiele en passende personeelsformatie en een maximale groepsgrootte van 4 tot 6 jongeren waardoor medewerkers kunnen werken aan het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen.	

Bevindingen van de inspectie

Visie

Uit de ontvangen documentatie en gesprekken met medewerkers blijkt dat Rijnhove zich intensief inspant om het de-escalerend gedachtegoed te verspreiden onder de medewerkers van zowel de gesloten als de open groepen, en dat er in alle lagen bewustzijn wordt gecreëerd over de gevolgen van de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. Ook hoort de inspectie terug uit het gesprek met het management dat de integraliteit tussen onderwijs en zorg en de borging van relationele veiligheid belangrijke uitgangspunten zijn waar binnen de organisatie aandacht aan wordt besteed.

Deskundigheidsbevordering

Uit de gesprekken met het management en pedagogisch medewerkers haalt de inspectie op dat Rijnhove investeert in deskundig personeel door het bieden van scholing op het gebied van de-escalerend handelen en voorkomen van inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen. De nieuw ontwikkelde training, genaamd relationeel vakmanschap, duurt drie dagen waarna een jaarlijkse herhalingsdag volgt. De training bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder theorie, rollenspellen en het leren om veilig fysiek in te grijpen. De training wordt niet afgesloten met een toets.

Op het moment van toezicht is nog niet iedereen geschoold in de nieuwste methodiek en is de trainingscyclus nog in volle gang. Het streven is dat alle medewerkers van Rijnhove de training volgen, ongeacht de functie of het dienstverband. Zo sluiten docenten, gedragswetenschappers, receptionisten, vaste ZZP'ers en pedagogisch medewerkers van de open groepen ook bij de training aan. De enige medewerkers die niet aan de training deelnemen, zijn de incidentele invallers. Invallers beschikken bij voorkeur over een SKJ-registratie en moeten een vergelijkbare training hebben gevolgd op het gebied van de-escalerend handelen.

Formatie en groepsgrootte

Het merendeel van de medewerkers heeft binnen Rijnhove een passende opleiding. Rijnhove neemt ook zij-instromers aan die niet beschikken over een passend diploma, die vervolgens starten met een EVC-traject. Het management vertelt dat de teams van de gesloten groepen, met name de meidengroep, behoorlijk stabiel zijn. Ondanks een stevige vaste kern van medewerkers, benoemt het management dat het vinden en vasthouden van personeel in de huidige arbeidsmarkt een grote uitdaging is. Bij Rijnhove lukt het niet om alle vacatures te vervullen met personeel in loondienst, daarom worden er vaste ZZP-ers ingezet en worden ZZP-ers ingezet voor 1-op-1 begeleiding.

Gedurende de dag zijn op de groepen twee pedagogisch medewerkers aanwezig, in de nacht is er een wakkere dienst en een slaapdienst. De inspectie hoort echter van medewerkers dat diensten op de gemengde groep niet altijd opgevuld kunnen worden, waardoor het wel eens voorkomt dat een pedagogisch medewerker alleen op de groep staat. Dit is een paar weken geleden nog voorgekomen, zo vertelt een pedagogisch medewerker. Op de studio's zijn tussen 15.00-23.00 uur twee pedagogisch medewerkers aanwezig, de rest van de tijd is één medewerker aanwezig. Het management geeft aan in de komende periode de bezetting op de studio's ook tussen 23.00-15.00 uur te verhogen naar twee medewerkers vanwege jeugdigen met complexere problematiek.

Het management geeft aan dat op de twee gesloten groepen gemiddeld zes jeugdigen verblijven. Volgens medewerkers komt het voor dat de groep soms voor een aantal weken bestaat uit zeven à acht jeugdigen.

Financiering

In het gesprek met het management hoort de inspectie dat de ervaringen rondom de financiering verschillen per gemeente en dat in de onderhandelingen hierover veel tijd wordt gestoken. Volgens het management zouden landelijk vastgestelde tarieven hierin helpend zijn. Het management vertelt dat Rijnhove de komende periode financieel krap zit vanwege verschillende ontwikkelingen, zoals de nieuwe CAO voor de Jeugdzorg. Dit staat (door)ontwikkelingen binnen Rijnhove in de weg. Het management geeft aan momenteel de mogelijkheden te onderzoeken om in de toekomst de hulp in hybride vorm aan te bieden. De huidige tarieven zijn volgens hen echter niet toereikend om kleinschaligheid in stand te kunnen houden.

Conclusie en verbeterpunten

De inspectie concludeert dat Rijnhove zich richt op het creëren van goede randvoorwaarden om jeugdigen passende zorg te bieden en het terugdringen van vrijheidsbeperkende maatregelen verder te verbeteren. De inspectie is met name positief over het scholingsaanbod voor alle medewerkers binnen Rijnhove en de docenten van de interne school. Daarnaast vindt de inspectie dat moet worden geborgd dat alle diensten worden vervuld en dat de groepsgrootte niet wordt overschreden.

De inspectie concludeert daarnaast dat Rijnhove hierbij ook afhankelijk is van externe factoren. De inspectie acht het dan ook van groot belang dat er snel duidelijkheid komt op het bovenregionaal plan van de regio Zuid West. Hierbij dient als uitgangspunt te gelden dat er kwalitatief en kwantitatief een toereikend en passend hulpaanbod is voor de complexe doelgroep die de JeugdzorgPlus bedient.

Bijlage: Verantwoording van het toezicht

De inspectie voerde het toezicht bij Rijnhove uit op 21 november 2023. Om tot een gefundeerd oordeel te komen, gebruikte de inspectie voor het toezicht verschillende informatiebronnen. De informatie uit deze bronnen is met elkaar vergeleken en gewogen. Voor het toezicht zijn de volgende bronnen betrokken:

- Individuele gesprekken met vier jeugdigen.
- Individuele (telefonisch) gesprekken met vier ouders.
- Individuele (telefonisch) gesprekken met vier plaatsers.
- Gestructureerde interviews met:
  - drie gedragswetenschappers
  - vier pedagogisch medewerkers
  - manager behandelingen
  - de locatiemanager
  - de kwaliteitsadviseur
- De check van vier dossiers van jeugdigen, onder andere op de aanwezigheid van een signaleringsplan en registratie (mogelijke) inzet en toepassing vrijheidsbeperkende maatregelen.
- Observaties tijdens de lunch op de twee gesloten groepen.
- Ingevulde vragenlijst m.b.t. opleiding en training medewerkers, toepassing en registratie van vrijheidsbeperkende maatregelen en crisisplaatsingen.
- Analyse van de volgende documenten:
  - Beleidsplan iHUB terugdringen vrijheidsbeperkende maatregelen (mei 2023)
  - Vrijheidsbeperkende Maatregelen Jeugdzorg Plus – Werkinstructie (mei 2023)
  - Informatieboekje per groep

Duidelijk. Onafhankelijk. Eerlijk.

www.igj.nl